

Talousvaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi viherväitteistä

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi viherväitteistä (U 25/2023 vp): Asia on saapunut talousvaliokuntaan mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- ympäristöneuvos Taina Nikula, ympäristöministeriö
- erityisasiantuntija Satu Vehviläinen, Kilpailu- ja kuluttajavirasto
- tutkija Tero Heinonen, Suomen ympäristökeskus
- asiantuntija Santeri Suominen, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- vaikuttamistyön päällikkö Tiina Vyyryläinen, Kuluttajaliitto ry
- tuoteasiantuntija Katriina Valkeapää, Metsäteollisuus ry
- ympäristöpäällikkö Paloma Hannonen, Suomen luonnonsuojeluliitto ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- maa- ja metsätalousministeriö
- työ- ja elinkeinoministeriö
- Elintarviketeollisuusliitto ry
- Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- Teknologiateollisuus ry
- Ympäristömerkintä Suomi Oy

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus

Euroopan komissio antoi 22 maaliskuuta 2023 ehdotuksen COM(2023)166 final direktiiviksi viherväitteistä. Sitä sovellettaisiin nimenomaisiin ympäristöväittämiin, joita elinkeinonharjoittajat

Valiokunnan lausunto TaVL 17/2023 vp

esittävät tuotteista, palveluista tai omasta toiminnastaan kuluttajakaupassa. Viherväitteitä koskeva direktiivi velvoittaa yritykset perustamaan ympäristöväitteensä tieteelliseen näyttöön. Väittämissä on otettava huomioon tuotteen koko elinkaari sekä keskeiset ympäristövaikutukset ja ne tulee todentaa kolmannella osapuolella ennen kuin yritys esittää ympäristöväittämän tuotteesta, palvelusta tai omasta toiminnasta. Jatkossa vain EU:n laajuiset, hyväksytyt ympäristömerkit olisivat sallittuja. Ehdotuksen mukaan jäsenvaltioiden tulee nimetä kansallinen toimivaltainen viranomainen tai viranomaisia, jotka vastaavat direktiivin toimeenpanosta.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto pitää direktiiviehdotuksen tavoitteita yleisesti ottaen hyvinä ja kannatettavina. Direktiivi toisi selkeyttä ja yhtenäisyyttä vihreiden väitteiden arviointiperusteisiin, todentamiseen ja esittämiseen sekä ehkäisisi ennalta harhaanjohtavaa markkinointia. Direktiivi myös tukee Euroopan vihreän kehityksen ohjelmassa sekä kiertotalouden toimintasuunnitelmassa asetettua tavoitetta merkittävästi vähentää EU:ssa käytettyjen tuotteiden ympäristöjalanjälkeä ja edistää EU:n ilmastoneutraaliustavoitetta vuoteen 2050 mennessä.

Valtioneuvosto korostaa, että ehdotuksen jatkovalmistelussa on varmistettava ehdotuksen yhteensopivuus ja johdonmukaisuus muun unionin lainsäädännön, ennen kaikkea sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskevan direktiiviin (2005/29/EY) sekä vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivin (COM/2022/143 final) kanssa. Samoin on varmistettava yhteensopivuus kestävyysraportointia koskevan direktiivin (2022/2464/ EU) kanssa.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä vaatimusten yhdenmukaistamista ja harmonisoitua toimeenpanoa EU-tasolla. Ympäristöväitteiden vertailukelpoisuus edellyttää, että ne pohjautuvat yhtenäisiin ja laadukkaisiin metodologioihin ilmasto- ja ympäristövaikutusten arvioimiseksi. Direktiivin toimeenpanon myötä on tarpeen arvioida tarvetta tarkemmille ohjeille metodologiasta, jotta erilaiset toteutustavat jäsenmaiden välillä eivät johda markkinoiden vinoutumiseen. Toimeenpanossa on kuitenkin syytä välttää ylimääräistä sääntelytaakkaa. Ympäristöväitteitä tulisi tarkastella uudelleen vain siinä tapauksessa, että olosuhteissa on tapahtunut olennainen muutos.

Valtioneuvosto pitää keskeisenä kysymyksenä sääntelyn vaikuttavuutta. Jatkovalmistelussa tulee arvioida huolellisesti ehdotettujen keinojen tarkoituksenmukaisuutta tavoiteltavien vaikutusten varmistamiseksi.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä varmistaa ehdotuksen jatkovalmistelussa, että direktiivin toimeenpano tuottaa lisäarvoa, eikä uusista viranomaistehtävistä aiheudu suhteettomia kustannuksia.

Valtioneuvosto katsoo, että viranomaisten toimivaltuuksia sekä oikeussuojakeinoja koskevien direktiiviehdotuksen säännösten laajuutta, tarpeellisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta tulee arvioida tarkoin jatkovalmistelussa. Kansallisilla viranomaisilla tulee säilyä mahdollisuus päättää valvonnan ja resurssien kohdentamisesta.

Ehdotettujen seuraamusten tarpeellisuutta ja oikeasuhtaisuutta on arvioitava jatkovalmistelussa. Ehdotuksen sisältämään menettämisseuraamukseen tulee suhtautua varauksella, koska menettämisseuraamus ei ole Suomessa hallinnollinen vaan rikosoikeudellinen seuraamus.

Valiokunnan lausunto TaVL 17/2023 vp

Valtioneuvosto korostaa, että on tärkeää asettaa direktiiviehdotuksen mukaiset vaatimukset ympäristömerkintäjärjestelmille. Valtioneuvosto suhtautuu varauksella siihen, että kansalliset ISO14024 standardin mukaiset alueelliset ja kansalliset ympäristömerkit ovat direktiivin soveltamisalassa, mutta EU-ympäristömerkintäjärjestelmä on jätetty direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle. Kansalliset, viralliset ISO14024 standardin mukaiset ympäristömerkintäjärjestelmät tulisi jättää soveltamisalan ulkopuolelle EU-ympäristömerkintäjärjestelmän tavoin.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että ilmastoväitteiden käytöstä säädetään riittävällä tarkkuudella. Erityisesti ilmastoyksiköiden (kompensaatioiden) käyttöä koskevista väitteistä tulisi säätää niin, että yksiköiden käytön vaikutus ilmastoon käy ilmi ymmärrettävästi ja läpinäkyvästi.

Valtioneuvosto suhtautuu lähtökohtaisesti myönteisesti siihen, että komissio voi antaa tarkempia säädöksiä liittyen ympäristöväitteiden perusteleamiseen ja niistä viestimiseen. Valtioneuvosto näkee tärkeäksi sidosryhmien ja teollisuuden osallistamisen komission delegoitujen säädösten valmisteluun.

Valtioneuvosto tarkentaa kantojaan ehdotukseen neuvotteluiden edetessä.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Ehdotuksen tausta ja tavoitteet

Euroopan komissio antoi 22.3.2023 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi nimenomaisten ympäristöväitteiden perustelemisesta ja esittämisestä (Viherväitteitä koskeva direktiivi COM(2023) 166 final). Ehdotuksella pyritään suojaamaan kuluttajia ja yrityksiä perusteettomilta viherväitteiltä. Tavoitteena on mahdollistaa kuluttajien osallistuminen vihreän siirtymän toteuttamiseen heidän omilla hyvin perustelluilla valinnoillaan. Ympäristöön liittyvistä väitteistä on tullut myös kilpailutekijä, ja ehdotuksen tavoitteena on edistää yritysten tasapuolista kilpailua sisämarkkinoilla. Lisäksi ehdotuksella pyritään parantamaan ympäristönsuojelun tasoa ja nopeuttamaan siirtymistä kohti puhdasta ja hiilineutraalia kiertotaloutta.

Ehdotuksen taustalla on komission vihreän kehityksen ohjelma (green deal), jonka mukaan kuluttajilla tulee olla mahdollisuus tehdä luotettavaan tietoon perustuvia valintoja, jotka osaltaan edistävät vihreän siirtymän ja kiertotalouden toteutumista. Ehdotus täydentää komission maaliskuussa 2022 antamaa ehdotusta vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiiviksi, jonka tavoitteena on niin ikään parantaa kuluttajien mahdollisuuksia tehdä entistä luotettavampaan ympäristötietoon perustuvia päätöksiä.

Talousvaliokunta pitää valtioneuvoston tavoin ehdotuksen tavoitteita kannatettavina ja kiinnittää erityistä huomiota seuraaviin asioihin:

Valiokunnan lausunto TaVL 17/2023 vp

Keskeisten ehdotusten arviointia

Yleisiä näkökohtia

Komission vuonna 2020 tekemän selvityksen mukaan 53 % EU:n markkinoilla esitetyistä viherväitteistä on joko epämääräisiä, huonosti perusteltuja tai harhaanjohtavia. Usein on myös vaikea päätellä, koskeeko yksittäinen viherväite koko yritystä vai yhtä sen tuotetta tai mihin tuotteen elinkaaren vaiheeseen väite liittyy. Selvityksen mukaan viherpesua pidetään ongelmana ja kuluttajien luottamus viherväitteisiin on heikko. EU:ssa on myös noin 230 erilaista ympäristömerkkiä, jotka perustuvat joko riippumattoman kolmannen tahon tai yrityksen itse toteuttamaan arvioon siitä, että tuote on kyseiselle ympäristömerkille asetettujen kriteerien mukainen. Komission mukaan lähes puoleen ympäristömerkeistä liittyy läpinäkyvyyteen tai valvontaan liittyviä puutteita. Tämä vaikeuttaa ympäristömerkittyjen tuotteiden vertailua ja yritysten välisen tasapuolisen kilpailun toteutumista.

Talousvaliokunta toteaa, että viherväitteitä ja ympäristömerkkejä koskevaan tieteelliseen näyttöön perustuva luotettava ja vertailukelpoinen tieto ja sen helppo saatavuus on välttämätöntä sekä kuluttajien ympäristöystävällisten valintojen mahdollistamiseksi että sisämarkkinoilla toimivien ympäristöllisesti kestäviä ratkaisuja tarjoavien yritysten näkökulmasta. Valiokunta kiinnittää huomiota myös siihen, että viherväitteitä koskevien sääntöjen ja niiden täytäntöönpanon tulisi olla mahdollisimman yhdenmukaiset eri jäsenmaissa, jotta ehdotuksen tavoitteet voidaan tehokkaasti toteuttaa myös rajat ylittävässä kaupassa.

Soveltamisala

Ehdotetun direktiivin soveltamisala kattaa nimenomaiset viherväitteet, joita elinkeinonharjoittajat esittävät tuotteistaan, palveluistaan tai toiminnastaan kuluttajille. Direktiiviä ei sovellettaisi yritysten väliseen kauppaan, eikä myöskään toimialoilla, joita varten on annettu erillislainsäädäntöä.

Mikroyritykset ja muut pk-yritykset. Ehdotuksen mukaan direktiiviä ei myöskään lähtökohtaisesti sovellettaisi mikroyrityksiin eli yrityksiin, joissa on alle kymmenen työntekijää ja joiden vuotuinen liikevaihto on enintään kaksi miljoonaa euroa. Sen sijaan muut pienet ja keskisuuret yritykset kuuluisivat direktiivin soveltamisalaan. Asiantuntijalausunnoissa on esitetty toisistaan eriäviä näkemyksiä liittyen yritysten kokoon perustuviin direktiivin soveltamisalarajauksiin. Muutamassa asiantuntijalausunnossa katsotaan, että ehdotuksen tulisi kattaa kaikki yritykset niiden koosta riippumatta, koska muutoin suuri määrä yrityksiä jää soveltamisalan ulkopuolelle, eikä sääntely kohtele kaikkia yrityksiä yhdenvertaisesti. Joissain asiantuntijalausunnoissa puolestaan pidetään ongelmallisena, että ehdotus ulotettaisiin koskemaan kaikkia yli 10 työntekijän yrityksiä. Perusteluna todetaan, että ehdotus aiheuttaa pk-yrityksille kohtuutonta hallinnollista taakkaa ja kustannuksia ja lisäksi niillä on ylipäättään hyvin rajalliset käytännön mahdollisuudet teettää laajoja verifiointeja eri tuotevalikoimista. Osa lausunnonantajista pitää ehdotettua soveltamisalarajausta perusteltuna, jotta direktiivin soveltamisala on laaja, mutta sääntelyllä ei olennaisesti vaikeuteta kaikkein pienimpien yritysten markkinoille tuloa ja kasvumahdollisuuksia. Lisäksi todetaan, että nykyiset harhaanjohtavaa markkinointia koskevat yleiset säännökset koskevat myös mikroyrityksiä sekä niiden esittämiä viherväitteitä.

Valiokunnan lausunto TaVL 17/2023 vp

Talousvaliokunta huomauttaa, että valtioneuvoston kannassa ei ole erikseen nostettu esiin yrityksen kokoon liittyvää soveltamisalarajausta. Valiokunta viittaa saamiinsa asiantuntijalausuntoihin ja toteaa, että jatkoneuvotteluissa on varmistettava, että direktiivin soveltamisala mahdollistaa sille asetettujen tavoitteiden toteutumisen ja yritysten yhdenvertaisen kohtelun, mutta ei toisaalta muodostu uusien yritysten ja innovaatioiden markkinoille tulon esteeksi. Valiokunta toteaa, että ehdotetusta soveltamisalarajauksesta huolimatta sääntely tulee välillisesti vaikuttamaan myös mikroyrityksiin esimerkiksi alihankintaketjuissa näiden yritysten asiakkaiden ja rahoittajien kautta. Valiokunta pitää tärkeänä huolehtia siitä, että sääntely ei muodostu pienille yrityksille kohtuuttomaksi kaupan esteeksi.

Ympäristömerkit. Ehdotuksen mukaan direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle rajattaisiin EU:n ympäristömerkki ja sellaiset ympäristömerkit ja -väitteet, joista säädetään EU:n lainsäädännössä. Talousvaliokunta yhtyy valtioneuvoston kantaan ja asiantuntijalausuntoihin sekä niissä esitettyihin perusteluihin, joiden mukaan kansalliset ISO14024 standardin mukaiset ympäristömerkintäjärjestelmät (esimerkiksi Joutsenmerkki) ja Pohjoismainen ympäristömerkki tulisi EU-ympäristömerkkijärjestelmän tavoin jättää direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle. Valiokunta yhtyy myös asiantuntijalausunnoissa esitettyyn näkemykseen, jonka mukaan direktiivissä tulisi selkeästi todeta, että nykyisiin ympäristömerkkijärjestelmiin on mahdollista lisätä uusia tuoteryhmiä.

PEFC- ja FSC-sertifikaatit. Muutamassa asiantuntijalausunnossa korostetaan, että myös PEFC- ja FSC-sertifikaattien kaltaisten globaalisti käytettyjen, vakiintuneiden, standardoitujen ja kolmansien osapuolten verifioimien ympäristösertifikaattien tulisi olla jatkossakin sallittuja. Lausunnoissa korostetaan erityisesti PEFC- ja FSC-sertifikaattien tiukkoja kriteereitä, valvontamenetelmiä ja tunnettua puupohjaisen raaka-aineen vastuullisuuden ja alkuperän varmistajina. Lausunnoissa todetaan myös PEFC- ja FSC-sertifikaattien keskeinen merkitys Suomen metsäteollisuuden kilpailukyvyyn näkökulmasta. Suomen metsistä noin 90 % on PEFC- tai FSC-sertifioitu, mikä tuo olennaista lisäarvoa suomalaisille puupohjaisille tuotteille ja yrityksille. Talousvaliokunta tunnistaa näiden sertifikaattien tärkeän merkityksen ja edellyttää, että ehdotuksen vaikutukset niiden sallittavuuteen ja käytettävyyteen huomioidaan jatkoneuvotteluissa huolellisesti.

Talousvaliokunta pitää myös tärkeänä, että ehdotus koskee samalla tavoin sekä EU:n alueella tuotettuja tuotteita että tuontituotteita. Myös tämä näkökohta on syytä varmistaa jatkoneuvotteluissa.

Viherväitteiden perustelemista koskevat vaatimukset ja niiden todentaminen riippumattoman kolmannen tahon toimesta

Ehdotuksen lähtökohtana on, että viherväitteiden käyttäminen markkinoinnissa on yritykselle vapaaehtoista. Jos yritys katsoo hyötyvänsä väitteistä, sen on noudatettava ehdotuksen mukaisia sisällöllisiä vaatimuksia ja menettelyjä.

Ehdotuksen mukaan viherväitteiden tulee jatkossa perustua tieteelliseen näyttöön, jossa tulee ottaa huomioon tuotteen koko elinkaari sekä sen keskeiset positiiviset ja negatiiviset ympäristövaikutukset. Vihreisiin väittämiin tulee sisällyttää ensisijaista eli yrityksen omaa toimintaa tai toimintaketjua koskevaa tietoa tuotteen ympäristövaikutuksista, ja jos ensisijaista tietoa ei ole saatavissa, tietoa vastaavan keskivertotuotteen ympäristövaikutuksista. Lisäksi edellytetään, että

Valiokunnan lausunto TaVL 17/2023 vp

mahdolliset kasvihuonepäästöhyvitykset erotetaan tuotteen aiheuttamista kasvihuonepäästöistä. On myös osoitettava, että tuote tuo ympäristöllistä lisäarvoa verrattuna siihen, mitä tuotteelta tai tuoteryhmältä lainsäädännössä edellytetään. Talousvaliokunta pitää tärkeänä, että viherväitteitä koskevat perusteluvaatimukset keskittyvät kuluttajan näkökulmasta olennaisiin tietoihin niin, että tietojen oikeellisuus ja luotettavuus voidaan samalla varmistaa. Lisäksi on varmistettava ympäristöväitteiden riittävä läpinäkyvyys ja ymmärrettävyys esimerkiksi kompensatioiden käyttöä koskevien väitteiden osalta.

Ehdotuksessa edellytetään, että yritysten esittämät viherväitteet ja ympäristömerkit todennetaan kolmannen osapuolen toimesta, jotta yritys voi käyttää niitä markkinoidessaan tuotettaan, palveluaan tai toimintaansa. Todentajan tulee olla arviointilaitos, joka on akkreditoitu asetuksen 765/2008 (EU:n asetus tuotteiden kaupan pitämiseen liittyvää akkreditointia ja markkinavalvontaa koskevista vaatimuksista) mukaisesti. Todentajan on myös tarvittaessa laadittava vaatimustenmukaisuustodistus, joka todistaa, että ympäristöväite tai ympäristömerkki täyttää direktiivin vaatimukset.

Talousvaliokunta viittaa saamiinsa asiantuntijalausuntoihin ja korostaa, että todentajana toimivalla arviointilaitoksella on oltava vankka osaaminen elinkaariarviointimenetelmistä sekä riittävä teollisuuden tuntemus, jotta viherväitteitä ja ympäristömerkkejä koskevien arvioiden luotettavuus voidaan varmistaa. Lisäksi näiden arviointilaitosten käyttämien arviointikriteerien ja metodologioiden tulee olla laadukkaita ja yhdenmukaisia niin, että eri tuotteita koskevien viherväitteiden vertaileminen on aidosti mahdollista. Arviointimenettelyn on myös oltava selkeä niin, että siitä käy selvästi ilmi mitä seikkoja arvioidaan ja koskeeko arviointi yksittäistä tuotetta vai tuoteryhmää. Valiokunta viittaa asiantuntijalausuntoihin ja pitää yhden kerran -periaatteen mahdollisimman laajaa hyödyntämistä viherväitteiden perustelemissa ja todentamisessa tärkeänä keinona hillitä hallinnollista taakkaa ja kustannuksia. Lisäksi jatkoneuvotteluissa tulee varmistaa, että menettelyyn liittyvät vaatimukset eivät vaikeuta uusien vihreää siirtymää edistävien innovatiivisten tuotteiden kehittämistä ja markkinoille saattamista.

Valiokunta huomauttaa vielä, että tieteelliseen näyttöön perustuvilla viherväitteillä voi olla vaikutuksia kuluttajien valintoihin vain, jos niitä koskevat tiedot ovat helposti ja nopeasti saatavilla tuotetta valittaessa. Keskeisten viherväittämiä koskevien tietojen tulisikin löytyä esimerkiksi tuotteen pakkauksesta mahdollisimman ymmärrettävässä muodossa.

Viherväitteitä ja ympäristömerkkejä koskevan sääntelyn soveltaminen jäsenmaissa ja rikkomuksista määrättävät sanktiot

Jäsenvaltioiden on nimettävä yksi tai useampi kansallinen viranomainen, joka on vastuussa direktiivin kansallisesta soveltamisesta ja täytäntöönpanosta. Toimivaltaisilla viranomaisilla on myös oikeus määrätä seuraamuksia direktiivin nojalla annettujen kansallisten säännösten rikkomisesta. Direktiivin mukaiset kansalliseen lainsäädäntöön sisällytettävät seuraamukset ovat seuraamusmaksu, liiketoimesta saatujen tulojen menetetyksi tuomitseminen sekä yrityksen sulkeminen määräajaksi julkisten hankintojen ja avustusten ulkopuolelle. Ehdotuksen mukaan seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhtaisia ja varoittavia.

Valiokunnan lausunto TaVL 17/2023 vp

Talousvaliokunta yhtyy valtioneuvoston kannassa ja useissa asiantuntijalausunnoissa esitettyyn näkemykseen, jonka mukaan ehdotettujen seuraamusten tarpeellisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta tulee arvioida jatkovalmistelussa huolellisesti, ja erityisesti ehdotuksen mukaiseen menettämisseuraamukseen tulee suhtautua varauksellisesti. Valiokunta viittaa valtioneuvoston kannassa todettuun ja toteaa, että menettämisseuraamus on Suomessa rikosoikeudellinen seuraamus, jonka määrää tuomioistuin. Valiokunta katsoo myös, että yrityksen sulkeminen julkisten hankintojen tai avustusten ulkopuolelle ovat yrityksen näkökulmasta rankkoja toimenpiteitä, ja niiden soveltamisala on harkittava tarkasti.

Hallinnollinen taakka ja kustannukset

Useissa asiantuntijalausunnoissa esitetään huoli siitä, että ehdotus aiheuttaisi yrityksille merkittävää hallinnollista taakkaa ja kustannuksia. Erityisesti kiinnitetään huomiota pk-yrityksille aiheutuviin kustannuksiin ja hallinnolliseen taakkaan. Lisäksi lausunnoissa todetaan, että komission vaikutusarvioinnin perusteella kustannuksia on erittäin vaikea arvioida etukäteen, koska niiden taso voi vaihdella huomattavasti riippuen esimerkiksi arvioitavan väitteen luonteesta ja monimutkaisuudesta sekä siitä, onko olemassa kyseistä väitettä koskevia alakohtaisia sääntöjä. Talousvaliokunta pitää komission vaikutusarviointia tältä osin puutteellisena ja katsoo, että jatkoneuvotteluissa kustannuksista tulisi saada tarkempaa tietoa.

Talousvaliokunta toteaa, että toimivan perusteettomia viherväitteitä torjuvan järjestelmän luominen ja ylläpitäminen aiheuttaa väistämättä hallinnollista taakkaa ja kustannuksia yrityksille sekä viranomaisille. Valiokunta yhtyy asiantuntijalausunnoissa esitettyyn huoleen, jonka mukaan jatkoneuvotteluissa tulee varmistaa, että direktiivin täytäntöönpano tuottaa lisäarvoa, eikä sääntelystä aiheudu yrityksille tai viranomaisille kohtuuttomia kustannuksia. Tämä on erityisen tärkeää pk-yrityksille aiheutuvien kustannusten osalta, koska ne saattavat joutua esimerkiksi osana alihankintaketjuja todentamaan tuotteidensa tai toimintansa ympäristöllisen kestävyys, vaikka ne eivät käyttäisikään viherväitteitä omassa markkinoinnissaan.

Ehdotuksen suhde muuhun lainsäädäntöön

Talousvaliokunta pitää valtioneuvoston tavoin välttämättömänä, että ehdotuksen jatkoneuvotteluissa varmistetaan huolellisesti sen yhteensopivuus ja johdonmukaisuus unionin olemassa olevan sääntelyn ja valmisteilla olevien kuluttajia koskevien ehdotusten kanssa. Erityisesti on huolehdittava, että ehdotus on yhteensopiva sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskevan direktiivin ja vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivin sekä kestävyysraportointia, ekologista suunnittelua ja tavaroiden korjaamista koskevien sääntelyjen kanssa. Lisäksi tulee varmistaa yhdenmukaisuus EU:n pakkaus- ja pakkausjäteasetuksen kanssa.

Kokoavia huomioita

Talousvaliokunta katsoo, että totuudenmukaiseen ja luotettavalla tavalla todennettuun tietoon perustuvilla viherväitteillä on keskeinen merkitys ja arvo sekä kuluttajien ja yritysten että vihreän siirtymän nopeuttamisen näkökulmasta. Tästä syystä on erittäin tärkeää pyrkiä löytämään sääntelyssä tasapainoinen ratkaisu, joka lisää kuluttajien luottamusta ympäristömerkkeihin ja yritysten markkinoinnissa käytettäviin viherväitteisiin ja toisaalta kannustaa yrityksiä tuomaan mark-

Valiokunnan lausunto TaVL 17/2023 vp

kinoille uusia kestäviin ratkaisuihin perustuvia tuotteita ilman, että sääntelystä aiheutuu niille kohtuutonta hallinnollista taakkaa ja kustannuksia. Asiantuntijalausuntojen mukaan viherväitteitä koskeva sääntely on tiukentumassa myös EU:n ulkopuolella, esimerkiksi Yhdysvalloissa ja Yhdistyneessä Kuningaskunnassa. EU:n yritysten kilpailukyyn näkökulmasta on olennaista varmistaa, että EU:n sääntely on riittävän tiukkaa, jotta eurooppalaisten yritysten tarjoamat tuotteet pärjäävät vertailussa EU:n ulkopuolisten maiden yritysten kanssa. Toisaalta on myös varmistettava, etteivät sääntelystä aiheutuvat kustannukset muodostu kilpailukykyä olennaisesti haittaaviksi tekijöiksi.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Talousvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa edellä esitetyin täsmennyksin valtioneuvoston kantaan.

Helsingissä 18.10.2023

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Sakari Puisto ps
varapuheenjohtaja Ville Kaunisto kok
jäsen Noora Fagerström kok
jäsen Kaisa Garedew ps
jäsen Lotta Hamari sd
jäsen Antti Kangas ps
jäsen Mai Kivelä vas
jäsen Katri Kulmuni kesk
jäsen Helena Marttila sd
jäsen Timo Mehtälä kesk
jäsen Matias Mäkyne sd
jäsen Pia Sillanpää ps
jäsen Joakim Strand r
jäsen Oras Tynkkynen vihr
jäsen Sinuhe Wallinheimo kok (osittain)
jäsen Heikki Vestman kok
jäsen Juha Viitala sd
varajäsen Pauli Aalto-Setälä kok (osittain)

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Johanna Rihto-Kekkonen